

Anonymiseret version

Oversættelse

C-415/22 – 1

Sag C-415/22

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

20. juni 2022

Forelæggende ret:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgien)

Afgørelse af:

9. juni 2022

Sagsøger:

JD

Sagsøgte:

Acerta - Caisse d'assurances sociales ASBL

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI)

État belge

[udelades]

[udelades]

[udelades]

[udelades]

Dato for afsigelse:

9/6/2022

[udelades]

[udelades]

[udelades]

[udelades]

Emne:

selvstændiges bidrag til

social sikringsordning

[udelades]

[udelades]

[Administrative angivelser]

**Tribunal du travail francophone de Bruxelles (den fransksprogede
arbejdsret i første instans i**

Bruxelles)

11. afdeling

Dom

I SAGEN:

JD, [udelades]

med bopæl [udelades] i [udelades] TERVUREN,

sagsøger

[udelades] [udpegelse af den procesfuldmægtige];

MOD:

1/ ASBL ACERTA - Caisse d'Assurances Sociales pour travailleurs indépendants, [udelades]

[udelades] i [udelades] BRUXELLES

sagsøgt i forbindelse med indsigelse mod et påkrav

[udelades] [udpegelse af den procesfuldmægtige];

2/ Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants (herefter [udelades] »I.N.A.S.T.I.«) [udelades]

[udelades] i [udelades] BRUXELLES

sagsøgt

[udelades] [udpegelse af den procesfuldmægtige];

3/ ÉTAT BELGE ved Franck VANDENBROUCKE, vicepremierminister og social- og sundhedsminister, [udelades] og David CLARINVAL, minister for middelklassen, selvstændige erhvervsdrivende, SMV'er, landbrug, institutionelle reformer og demokratisk fornyelse [udelades] [udpegelse af den procesfuldmægtige];

* * * *

[udelades] [standardformulering]

Det fremgår af stævningen indleveret til den forelæggende rets justitskontor den 15. januar 2021, som advokaten for sagsøgeren har indgivet til prøvelse af den tvungne bidragspligt, som sagsøgeren – skønt han er EU-tjenestemand (britisk statsborger), født den 4. oktober 1940 og pensionist siden den 18. marts 2006 – har været omfattet af siden den 12. februar 2007 i henhold til den belgiske vedtægt om den sociale sikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende, fordi han i Belgien:

- fra februar 2007 og frem til juni 2020 har arbejdet med forskning og udvikling inden for fysik og naturvidenskab
- fra marts 2016 og frem til marts 2020 har været bestyrelsesformand for a.s.b.l. [udelades] [foreningens navn], og
- fra oktober 2018 og frem til oktober 2020 har været formand for a.s.b.l. [udelades] [foreningens navn];

[udelades]

[standardformulering]

Stævningen er i det væsentlige begrundet med

»[...]»

Domstolen fastslog med sin **dom af [1]0. maj 2017** [*Wenceslas de Lobkowicz mod Ministère des Finances et des Comptes publics*, C-690/15], [udelades]:

- 1) at den sociale sikringsordning for EU-tjenestemænd og øvrige ansatte svarer til de sociale sikringsordninger, der er omhandlet i forordning nr. 883/2004, idet den er **primær, tvungen og fuldstændig**, og
- 2) at de principper, der dermed kan udledes af »De Ruyter«-dommen, finder anvendelse på Den Europæiske Unions ansatte, og 3) at det **derfor er ulovligt at opkræve sociale bidrag af EU-ansatte til finansiering af en medlemsstats sociale sikringsordning [...]**

Eftersom sagsøgeren UDELUKKENDE og OBLIGATORISK er tilknyttet Den Europæiske Unions særlige sociale sikringsordning og sygeforsikring, hvormed han er sikret en fuldstændig social beskyttelse, har INASTI i henhold til princippet om, at kun en social sikringsordning finder anvendelse, ikke ret til at »*tvinge*» ham til at være tilknyttet den belgiske socialsikringsordning, hvorfra han ikke modtager ydelser af nogen art, hverken bidragspligtige eller ikkebidragspligtige. **Han har i 13 år indbetalt midler, der er gået tabt [...]**«.

- Sagsøgte har først og fremmest retligt argumenteret for, »at det er tilladt samtidigt at modtage alderspension og udøve en erhvervsmæssig virksomhed som

selvstændig erhvervsdrivende, der bevirker, at den pågældende er omfattet af kongelig anordning nr. 38, såfremt indtægterne fra denne selvstændige erhvervsvirksomhed ikke overstiger et vist loft, og dette gjaldt frem til den 31. december 2014. Siden den 1. januar 2015 har personer, der er fyldt 65 år, haft mulighed for at tjene et ubegrænset beløb i ekstraindtægt.

Hvis det kendes for ret, at en pensioneret EU-tjenestemand, som udøver selvstændig virksomhed i Belgien, ikke skal betale noget bidrag til en social sikringsordning, vil det gå ud over ligebehandlingen af EU-tjenestemænd og [alle] andre tjenestemænd, selvstændigt erhvervsdrivende eller arbejdstagere i Belgien, eftersom kun EU-tjenestemænd ville være fritaget fra at betale bidrag til sociale sikringsordninger for selvstændige.

De bidrag til sociale sikringsordninger, som pensionister, der fortsat udøver selvstændig erhvervsvirksomhed efter pensioneringen, og dermed ud over deres status som pensionist, betaler, er solidaritetsbidrag [...]«

– Sagsøgte har dernæst faktisk og subsidiært præciseret, at det oprindeligt krævede beløb på 50 732,50 EUR bør nedsættes til 35 209,22 EUR, henset til den skrivelse [udelades] af 28. december 2020, som sagsøgte har modtaget, på grund af den femårige forældelsesfrist.

De to øvrige medsagsøgte har hovedsageligt fremført, at EU-lovgiver i medfør af artikel 14 i protokol (nr. 7) vedrørende Den Europæiske Unions privilegier og immuniteter (EUT C 326 af 26.10.2012, s. 266-272) har fastlagt den ordning for sociale ydelser, som gælder for Unionens tjenestemænd og øvrige ansatte.

Dette er målet med vedtægten, der blev indført ved Rådets forordning nr. 31 (EØF), 11 (EKSF) af 18. december 1961 (EFT 45 af 14.6.1962, s. 1385) som ændret gentagne gange siden hen (herefter »vedtægten«).

I henhold til vedtægtens artikel 72, stk. 1, er aktive EU-tjenestemænd berettiget til ydelser fra den fælles sygesikringsordning for EU's ansatte (herefter »den fælles sygesikringsordning«). De fortsætter med at være omfattet af denne ordning, efter de er ophørt med deres arbejde, navnlig hvis de er forblevet i Unionens tjeneste indtil den pensionsberettigende alder (vedtægtens artikel 72, stk. 2).

Med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT L 166 af 30.4.2004, s. 1-123) (herefter »forordning nr. 883/2004«) ophævedes Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT L 149 af 5.7.1971, s. 2) (herefter »forordning nr. 1408/71«).

I henhold til artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 er personer, som er omfattet af denne forordning (navnlig alle statsborgere i en af EU's medlemsstater), »alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat«, som det

fremgår af forordningen. Dette princip kaldet princippet om, at kun en social sikringsordning finder anvendelse, fremgik allerede af artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

Retspraksis på dette område kan sammenfattes med henvisning til Domstolens dom af 26. oktober 2016 i sag C-269/15, *Rijksdienst voor Pensioenen mod Willem Hoogstad*, EU:C:2016:802 [udelades], og følgende præmisser bør nævnes:

Denne retspraksis, der er fastlagt i medfør af forordning nr. 1408/71 (artikel 13, stk. 1), kan overføres på forordning nr. 883/2004 (artikel 11, stk. 1) (jf. f.eks. i denne retning Domstolens dom af 18.1.2018, *Jahin*, C-45/17, EU:C:2018:18) [udelades], idet Domstolen har fremhævet, at tjenestemænd i Unionen »*henhører [...] ikke under artikel 48 TEUF, der tillægger Rådet opgaven at indføre en ordning, som gør det muligt for arbejdstagerne at overvinde de forhindringer, som de nationale regler på området for social sikring kan udgøre for dem, hvilken opgave Rådet har opfyldt med vedtagelsen af forordning nr. 1408/71, og dernæst forordning nr. 883/2004*« (jf. i denne retning dom af 3.10.2000, *Ferlini*, C-411/98, EU:C:2000:530, præmis 41 og 42, og af 16.12.2004, *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, præmis 34-37, der blev bekræftet i *Lobkowicz*-dommen, præmis 35).

Det følger heraf, at hverken forordning nr. 883/2004 eller navnlig dens artikel 11, stk. 1, vedrørende princippet om, at kun en social sikringsordning finder anvendelse, finder anvendelse på dem.

Derefter opstod spørgsmålet, om et sådant princip alligevel kan finde analog anvendelse på tjenestemænd i Unionen i medfør af bestemmelserne i EU-retten.

Domstolen fastslog således først og fremmest, at »*Unionens tjenestemænds retlige situation for så vidt angår deres forpligtelser på området for social sikring [derfor] henhører [...] under EU-retten, henset til deres beskæftigelsesmæssige tilknytning til Unionen*« (jf. dommens præmis 38).

Denne beskæftigelsesmæssige tilknytning bestod for sagsøgerens vedkommende ikke længere efter 2006, dvs. inden Belgien opkrævede betaling af socialsikringsbidrag fra 2007.

Det fremgår heraf, at den analoge anvendelse af princippet om, at kun en social sikringsordning finder anvendelse, er uden betydning, når det er deres *beskæftigelsesmæssige tilknytning* til Unionen, der kan være tale om, og når vedkommende ikke kan være omfattet af en anden social sikringsordning end den, der følger af artikel 14 i protokol nr. 7 og vedtægten.

I den foreliggende sag hverken vedrører eller påvirker anvendelsen af den belgiske sociale sikringsordning (social sikring af selvstændige erhvervsdrivende) sagsøgerens beskæftigelsesmæssige tilknytning til Unionen eller mere generelt »*udøvelsen af en erhvervsaktivitet i en EU-institution*«. Sagsøgeren havde således

ikke længere nogen beskæftigelsesmæssig tilknytning til EU mellem 2007 og 2020.

I den foreliggende sag gælder artikel 11, stk. 3, litra a), i forordning nr. 883/2004, der bestemmer, at lovgivningen i den medlemsstat, hvor aktiviteten udøves, finder anvendelse.

I den foreliggende sag er det ganske rigtigt i Belgien, at sagsøgeren har udøvet sin selvstændige erhvervsvirksomhed i perioden 2007-2020.

Sagsøgeren har fremlagt »erklæring udstedt af Kommissionen den 16. september 2020«, som har følgende ordlyd:

»Den fælles sygesikringsordning er tvungen og gælder hele døgnnet i hele verden (ingen lande er udelukket) og sikrer refundering af lægeudgifter afholdt af personer, der er omfattet af ordningen, deres ægtefæller og deres børn, som følge af sygdom, hospitalsindlæggelse, graviditet eller ulykke, inden for de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i artikel 72 i vedtægten for tjenestemænd i Unionen, og i henhold til de underordnede regler, der er fastsat i den fælles sygesikringsordning. Ordningen sikrer øjeblikkelig behandling af alle tidligere bestående lidelser, både ved hospitalsindlæggelse og ved ambulante behandling. Den refunderer også tandlægeudgifter inden for de begrænsninger, der anført i ovennævnte regler [...]«. Sagsøgeren har over for sagsøgtes argumenter med føje navnlig anført, at »[...] Domstolen ved **dom af [1]0. maj 2017** [Wenceslas de Lobkowicz mod Ministère des Finances et des Comptes publics, C-690/15] fastslog, at:

»Unionens tjenestemænd er underlagt EU-institutionernes fælles sociale sikringsordning, der i henhold til protokollens artikel 14 er fastsat af Europa-Parlamentet og Rådet i forordninger, der er vedtaget efter den almindelige lovgivningsprocedure og efter høring af institutionerne (præmis 36).

Denne ordning for de sociale ydelser er blevet indført ved vedtægten, der i afsnit V med overskriften »Tjenestemandens indtægter og sociale sikring«, navnlig i dette afsnits kapitel 2 og 3 vedrørende social sikring og pensioner, fastsætter de regler, der gælder for tjenestemænd i Unionen (præmis 37).

Unionens tjenestemænds retlige situation for så vidt angår deres forpligtelser på området for social sikring henhører derfor under EU-retten, henset til deres beskæftigelsesmæssige tilknytning til Unionen (jf. i denne retning dom af 13.7.1983, Forcheri, 152/82, EU:C:1983:205, præmis 9) (præmis 38).

Den forpligtelse, der påhviler medlemsstaterne til at overholde EU-retten i forbindelse med udøvelsen af deres kompetencer vedrørende udformningen af deres sociale sikringsordninger, således som nævnt i denne doms præmis 34, omfatter derfor de regler, der regulerer ansættelsesforholdet mellem en EU-tjenestemand og Unionen, dvs. de af protokollens bestemmelser, der vedrører dette, og vedtægtens bestemmelser (præmis 39).

I denne henseende har protokollen for det første den samme retlige værdi som traktaterne, således som anført af generaladvokaten i punkt 72 i forslaget til afgørelse (udtalelse 2/13 (Unionens tiltrædelse af EMRK) af 18.12.2014, EU:C:2014:2454, præmis 161) (præmis 40).

I lighed med protokollens artikel 12, der indfører en ensartet beskatning af løn, vederlag og honorarer, som Unionen udbetaler sine tjenestemænd, til fordel for Unionen og dermed fritager disse beløb for national beskatning, skal denne protokols artikel 14, der tillægger EU-institutionerne kompetencen til at fastsætte en ordning for sociale ydelser til deres tjenestemænd, anses for at indebære, at medlemsstaterne fratages kompetencen til at forpligte Unionens tjenestemænd til medlemskab af en national social sikringsordning og til at gøre det obligatorisk for disse tjenestemænd at bidrage til finansieringen af en sådan ordning (præmis 41).

For det andet har vedtægten, der blev indført ved forordning nr. 259/68, alle de egenskaber, der er anført i artikel 288 TEUF, hvorefter en forordning er almengyldig, er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Det følger heraf, at vedtægten ligeledes skal overholdes af medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 20.10.1981, Kommissionen mod Belgien, 137/80, EU:C:1981:237, præmis 7 og 8, af 7.5.1987, Kommissionen mod Belgien, 186/85, EU:C:1987:208, præmis 21, af 4.12.2003, Kristiansen, C-92/02, EU:C:2003:652, præmis 32, og af 4.2.2015, Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, præmis 22) (præmis 42).

[...]

Det følger af det ovenstående, at kun Unionen – og ikke medlemsstaterne – har kompetence til at fastsætte de regler, der skal gælde for Unionens tjenestemænd for så vidt angår disses forpligtelser på det sociale sikringsområde (præmis 44).

Protokollens artikel 14 og vedtægtens bestemmelser vedrørende Unionens tjenestemænds sociale sikring opfylder nemlig, således som generaladvokaten har anført i punkt 76 i forslaget til afgørelse, en funktion i forhold disse tjenestemænd, der svarer til den, der er omhandlet i artikel 13 i forordning nr. 1408/71 og i artikel 11 i forordning nr. 883/2004, der består i at forbyde, at Unionens tjenestemænd forpligtes til at bidrage til forskellige ordninger på området (præmis 45).

En national lovgivning [...], som belaster en EU-tjenestemands løn med sociale bidrag og sociale opkrævninger, der specifikt skal anvendes til finansiering af den berørte medlemsstats sociale sikringsordninger, tilsidesætter således den enekompetence, der er tillagt Unionen både i protokollens artikel 14 og i vedtægtens relevante bestemmelser, navnlig dem, der fastsætter de obligatoriske bidrag, som Unionens tjenestemænd skal betale til finansieringen af en social sikringsordning (præmis 46)«.

[...]

Hvad angår État belge fastslog Domstolen i samme retning i dom af 26. oktober 2016 følgende:

[...]

»Dette sæt udtømmende lovvalgsregler bevirker, at lovgiver i den enkelte medlemsstat ikke er beføjet til efter eget skøn at fastlægge rækkevidden af og anvendelsesbetingelserne for national lovgivning for så vidt angår de omfattede personer samt det område, inden for hvilket de nationale forskrifter finder anvendelse (dom af 10.7.1986, Luijten, C-60/85, EU:C:1986:307, præmis 14, af 5.11.2015, Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, præmis 54, og af 26.2.2015, de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, præmis 35)« (præmis 34).

»Efter at Rådets forordning (EØF) nr. 2195/91 af 25. juni 1991 om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 (EFT 1991, L 206, s. 2) indførte litra f) i artikel 13, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, gælder princippet om, at kun én medlemsstats lovgivning finder anvendelse, også for arbejdstagere, der endeligt har indstillet deres erhvervsaktiviteter« (præmis 38).

[...]

Under disse omstændigheder må det konstateres, at sagsøgerens tilknytning til den belgiske sociale sikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende savner retsgrundlag.

Derfor bør de sagsøgte annullere denne tilknytning med tilbagevirkende kraft [...].«

Derudover indeholder »guide pratique (de) remboursement des frais médicaux (praktisk vejledning om refundering af lægeudgifter) [udelades] følgende præcisering på side 3: »Hvem er omfattet af den fælles sygesikringsordning?«: [»] pensionerede [...] medlemmer [...]«.

I »commentaire article par article (du) Statut de la fonction publique de l'Union Européenne[«] (kommentarer til artikler i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union) af Valérie GIACOBBO-PEYRONNEL, Bruxelles, og Emile BRUYLANT, har Christophe VERDURE (på s. 284) anført følgende:

*»[...] **Begrebet medlem.** I vedtægtens artikel 72 tillægges begrebet tilknytning en bred betydning. Tjenestemanden er således automatisk tilknyttet den fælles sygesikringsordning. Tjenestemanden fortsætter med at være omfattet af denne dækning dels efter at være gået på pension, hvis vedkommende er forblevet i Unionens tjeneste indtil den pensionsberettigende alder [...]«*

Endelig fremgår det af en undersøgelse af den anførte EU-retspraksis, at et tilfælde som sagsøgerens tilsyneladende endnu ikke er blevet behandlet.

Desuden kan spørgsmålene om, hvorvidt en, to eller alle tre sagsøgte eventuelt har begået fejl, og dermed om deres betaling af erstatning ud over den tilbagebetaling, der er anmodet om ovenfor, i givet fald kun behandles i lyset af besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål – på fælles subsidiært forslag fra sagsøgeren og de sagsøgte – som vil blive forelagt for Domstolen i henhold til artikel 267, stk. 1, litra a), og artikel 267, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde [udelades].

PÅ GRUNDLAG AF DISSE PRÆMISSER

UDTALER OG BESTEMMER RETTEN:

[udelades]

[udelades] [standardformulering]

På grundlag af artikel 267, stk. 1, litra a), og artikel 267, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde forelægges Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det EU-retlige princip om, at kun én social sikringsordning finder anvendelse på arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, der er erhvervsaktive eller pensionerede, til hinder for, at den medlemsstat, hvori en person er bosiddende, som i den foreliggende sag, kræver, at en pensioneret tjenestemand, der har gjort tjeneste ved Europa-Kommissionen, og som udøver selvstændig erhvervsvirksomhed, er tilsluttet denne medlemsstats sociale sikringsordning og skal betale rent »solidariske« bidrag, når denne pensionerede tjenestemand er omfattet af Unionens obligatoriske sociale sikringsordning og hverken modtager bidragspligtige eller ikkebidragspligtige ydelser fra den nationale ordning, som vedkommende er tvunget til at være medlem af?«

Retten anmoder justitssekretæren om at fremsende denne afgørelse med parternes sagsakter til Domstolens justitssekretær.

Sagen udsættes.

[udelades]

Afgørelse truffet af 11. afdeling ved Tribunal du travail francophone de Bruxelles (den fransksprogede arbejdsret i første instans i Bruxelles, Belgien) [udelades] [dommerkollegiets sammensætning]

[udelades]

og afsagt i offentligt retsmøde den 9. juni 2022 [udelades]

[udelades]